



*Grundkurs*  
*Tytsket långsvärd*

## Välkommen,

till Göteborgs Historiska Fäktskola, och grundkursen i tyskt långsvärd!

Under kursen kommer du att få lära dig grunderna för den fäktkonst som Johannes Liechtenauer grundlade redan på 1300-talet och som varit utgångspunkten för tyska fäktmästare fram till 1600-talet i Tyskland. När du är klar är du redo att ta dig an det prov som låter dig gå vidare till fortsättningskursen.

Det här häftet gavs för första gången ut 2004 och har sedan dess hjälpt fäktare i hela nordnorden att komma igång och lära sig långsvärdsfäktning. Tyvärr har det varit sorgligt negligerat fram tills nu. Mindre revideringar har gjorts, men de stora bitarna har vi inte gjort något åt. Med den här utgåvan hoppas vi att dessa barnsjukdomar ska vara avhjälpta och dessutom släpper vi revisionen ungefär samtidigt som Andreas Engström lägger sista handen vid sin svenska översättning av Sigmund Ringecks fäktmanual från 1440-talet och vårt eget femårsjubileum.

De största skillnaderna i grundkursens häfte är att det är helt fokuserat på Ringecks manuskript. En del bitar, exempelvis fotarbetet, innehåller information som är inspirerat från exempelvis Meyer. Men i övrigt håller vi oss trogna Ringeck. Det kan ses som en brist eller inte, men det känns onödigt att blanda ihop begreppen och fäktning som skiljs av flera århundraden. Ordlistan kvarstår däremot. Se den som kuriosa eller vidareutbildning.

I samband med den här revisionen presenterar vi uppdaterad pedagogik, kursupplägg och fler kurser. Det är ett led i vår strävan att växa och sprida kunskapen och nöjet av denna fantastiska fäktning.

Mycket vatten har runnit under broarna sedan vi möttes på Kafé Krasnapolsky på Storgatan den 12 juni 2003 för att hålla vårt konstituerande årsmöte. Men mycket är också samma - hungern efter kunskap, nöjet att träna med vänner och målet att utmana oss själva.

Välkomna och lycka till!

*Anders Linnard*, instruktörsledare  
Göteborg, 3 mars 2008

### Tack till:

På bilderna, som tagits av David Sellerstam, ser du Robert Molin i svart och Anders Linnard i vitt/svart. Ordlistan i slutet är Niklas Mårdbys förtjänst. Andreas Engström har varit ovärderlig med korrekturhjälp och åsikter, likaså Axel Pettersson. Ett stort tack också till alla GHFS medlemmar, ni gör det mödan värt. Eventuella fel är helt mina egna.

En liten parentes också angående bilderna i häftet. Avstånden mellan oss kombatanter är emellanåt i minsta laget. Det beror på bakgrundens begränsade storlek. Så om ni använder häftet som hjälpmedel utan övrig instruktion, ta bilderna för vad de är - hjälpmedel, inte absoluta sanningar.



## Om långsvärdet

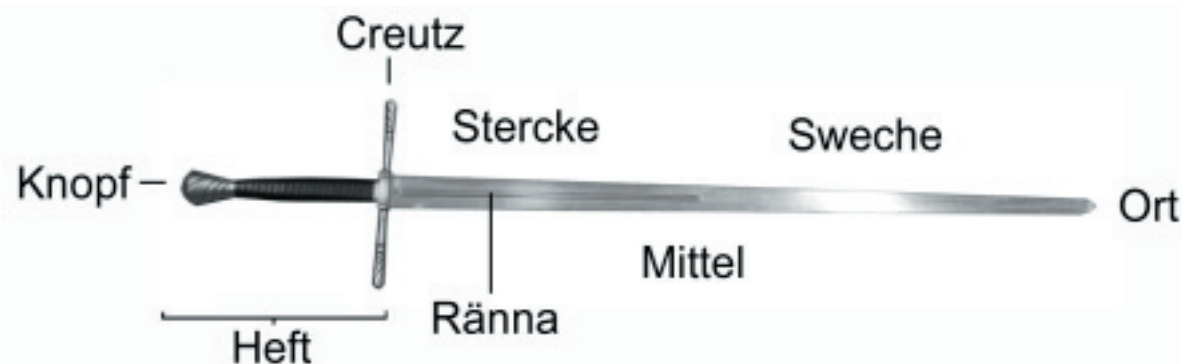
Långsvärdet uppkom under 1200-talet, kanske ännu tidigare, men nådde sin glansperiod under 1300- och 1400-talen. Men även långt därefter ansåg många fäktnästare att långsvärdet var grunden för all annan typ av fäktning. Så långt fram som på 1700-talet har det förekommit dueller med långsvärd, men det har givetvis tillhört ovanligheterna. Det finns också indikationer på att långsvärdet användes relativt långt fram inom krigsföringen, även om dess relevans i sådana sammanhang troligtvis beskrivits.

Långsvärdet har ingen enhetlig form, det har förändrats och anpassats utifrån de förutsättningar som uppkommit under aktuella perioder. Det har heller ingen enhetlig kronologi och varianter har förekommit parallellt med varandra, varför det är svårt att ge en sanningsenlig och enkel kronologi. Men generellt kan man säga att det var vanligare med bredbladiga typer med en kompletterande bred ränna (blodskåra), och relativt parallella eggar under tidiga epoker. Dessa var främst ämnade för hugg, men kunde även användas för stöt. Under den här tiden var det främsta skyddet ringbrynja, och långsvärdet var anpassat för att kunna bekämpa soldater iförda sådana.

I takt med att rustningarna förändrades, delvis på grund av att olika projektilvapen, såsom armborstet, fick ökad spridning, så fick långsvärdet en mer spetsig form. Rännan fanns kvar, men var mindre, och klingan styvare. Under 1400-talet fick långsvärdet en alltmer spetsig form. Behovet av en styv klinga, som man kunde stöta in mellan rustningsdelar, hade blivit alltmer uppenbart. Under slutet av den här perioden uppkommer klingor helt utan ränna fram. De har istället en ås som gör klingan styvare.

Vikt och längd på långsvärd varierar, men ett typiskt historiskt långsvärd är ungefär 120 cm, och väger mellan 1,2 och 1,7 kg.

Långsvärdet har använts i hela samhället, inte minst det civila, och dess utformning, skärpa och tyngd har anpassats till vad det ska användas till och under vilka förhållanden det tillverkats. För den som är intresserad av typologi och olika varianter av europeiska svärd rekommenderas Ewart Oakshotts böcker i ämnet.



### Långsvärdets indelning

Långsvärdet indelas i olika delar, och förståelsen för hur de fungerar och varför är grundläggande för att bli en god fäktare.

#### Hjaltet (Hefft)

Hjaltet omfattar knapp, grepp och kors. Det används ofta offensivt inom den medeltida fäktningen, man kan greppa, slå och kasta med det.

#### Knapp (Knoppf)

Knappen sitter bakom greppet, och den kan greppas vid exempelvis en stöt, så att man får mer kraft. Knappen kan också slås i motståndarens ansikte, hals eller till och med över händerna.

#### Kors (Creutz)

Korset används för att hindra att motståndarens klinga glider över händerna, men det används också (och kanske oftare) till att föra undan klingan, eller att slå motståndaren med. Vid halvsvärdstekniker kan korset användas till att slå motståndaren (likt en hammare).

#### Starka (Stercke)

Den starka delen är den halva som sitter närmast greppet. Den är betydligt lättare att använda för att styra motståndarens klinga,

eftersom den är närmare kroppen och händerna. Ju längre från kroppen, desto svagare blir man i bindningen med ett annat svärd. Ibland kan man greppa med ena handen på klingan för att få ökad precision och styrka längre fram på bladet. Det kallas halvsvärdstekniker.

#### Svaga (Sweche)

Den svaga delen av klingan är den yttre halvan.

#### Mitten (Mittel)

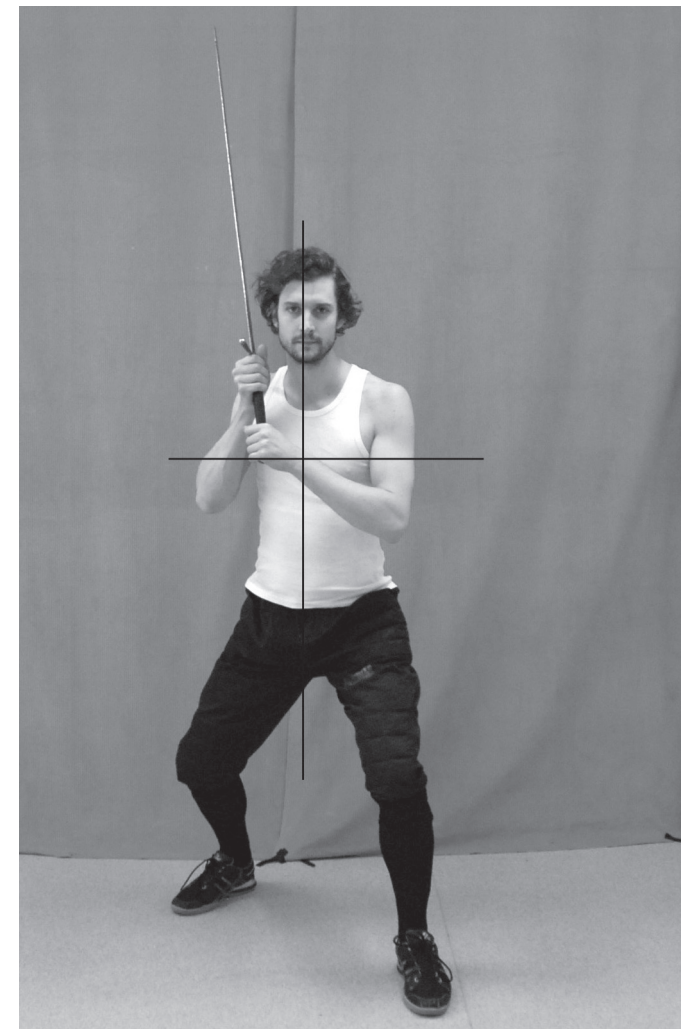
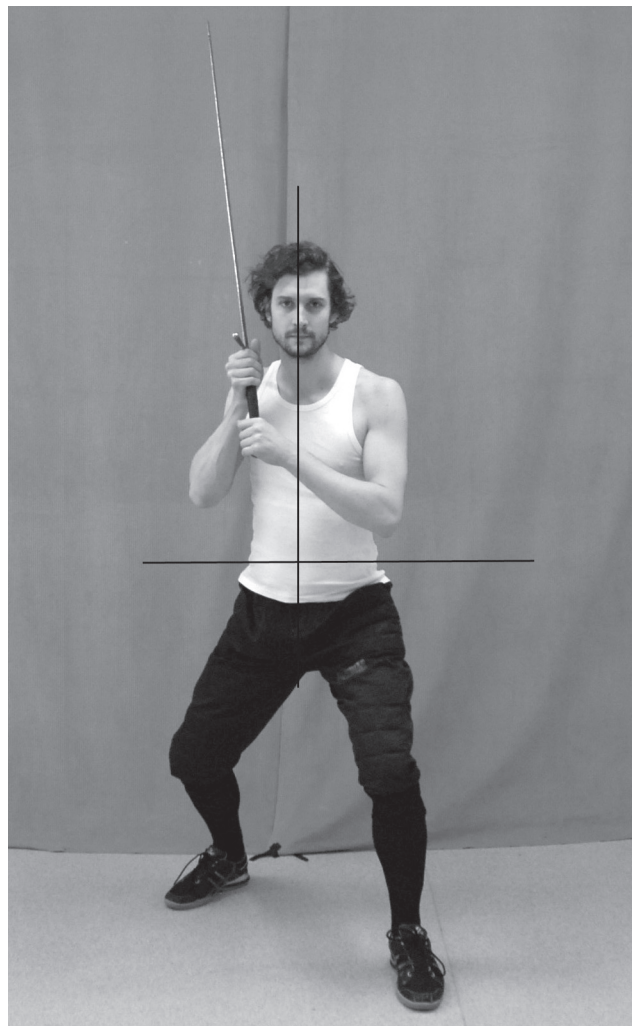
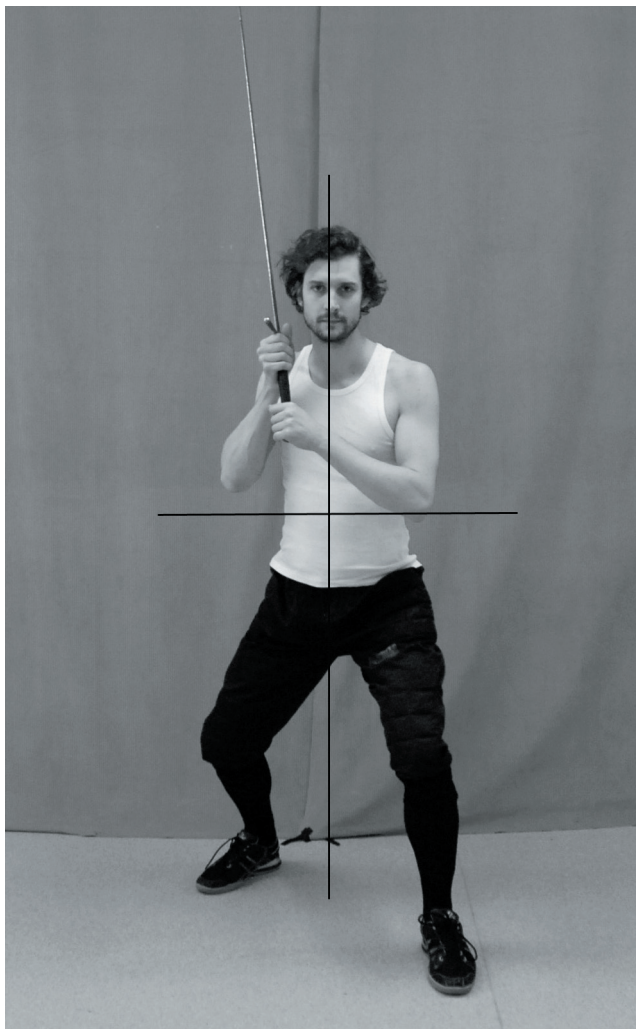
Mittendelen av klingan kallas mittel.

#### Långa eggen (Lange schneide)

Den långa eggen (Lange schneide) är den egg som är på samma sida som dina mittersta fingerleder, och som är framåt om du håller klingan rakt framför dig med spetsen uppåt.

#### Korta eggen (Kurtze schneide)

Den korta eggen (kurtze schneide) är den egg som är på samma sida som början av din tumme, eller emot dig i exemplet i föregående stycke. Den kallas också falskeggen.



## Kroppens indelning

Kroppen indelas i fyra öppningar, hög, låg, höger och vänster (Ober, Under, Recht och Link). De olika garderna försvarar de olika öppningarna, samtidigt som de låter dig hota motståndaren.

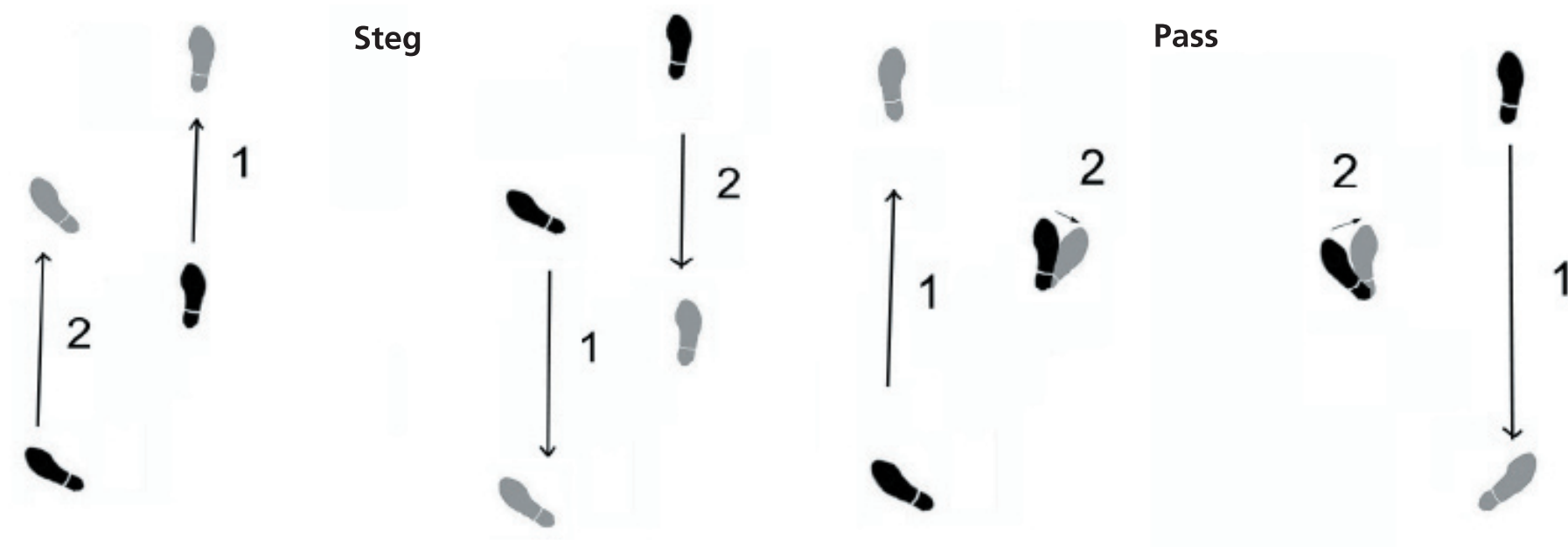
Genom att se på kroppen som fyra delar, är det lättare att veta hur man ska försvara sig mot angrepp. Det är en enkel, och mycket grundläggande struktur: fyra primära gardar som försvarar fyra huvudsakliga öppningar, samt fyra (av fem) hugg, som bryter de fyra garderna. Enligt Ringeck går gränsen för hög och låg vid

bältet, andra delar av vid naveln.

Anledningen till att hög och låg inte avskiljs lägre är att om någon huggar mot dina ben, kan du nå de övre öppningarna genom att dra undan dina ben, och hugga mot armar eller huvud.

I praktiken är det ofta motståndarens svärd som är den stora avskiljaren av lågt och högt, eftersom det är svärdet som skyddar öppningarna.





## Om att stå rätt och fotarbetet

Du bör alltid hålla en relativt låg position med böjda knän och åtminstone axelbredd mellan fötterna, gärna lite mer. Brösten ska vara vänd mot motståndaren, och du ska vara rak i ryggen, men se till att vara avslappnad i axlarna. Se också till att ditt knä inte går utanför fötterna, eftersom det sliter mycket på knäet.

Den främre foten ska peka framåt, den bakre utåt sidan, i ungefär 45 graders vinkel. Den bakre foten bör inte vara riktad rakt fram. Den bakre fotens häl ska inte heller befinna sig rakt bakom den främre fotens häl, utan en bit ut åt sidan. Se det som att fötterna går på två olika linjer.

### Steg

Steget är snabbt och det är lättare att träffa vid exempelvis en stöt, än vad det är om man gör en pass. Fötterna korsas aldrig i ett steg.

### Pass

Passen är ett längre kliv, där man skiftar den främre foten från höger till vänster eller tvärtom, samtidigt som det i de flesta fall betyder att man byter sida på den gard man står i. Passen är långsammare än steget, men har å andra sidan längre räckvidd.

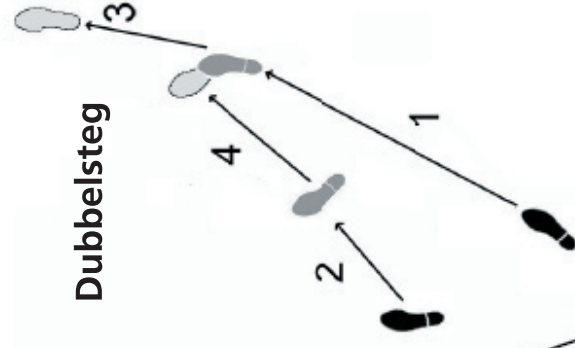
## Övriga steg

På den här sidan finns ett schema över rörelsemönster i övriga riktningar. Cirkeln visar alla åtta stegriktningar, och den är en vanlig pedagogisk symbol i fäktmanuskripten.

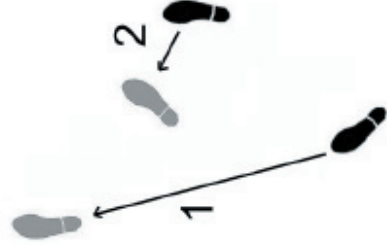
### Rotationssteg



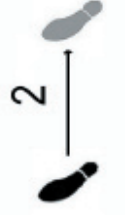
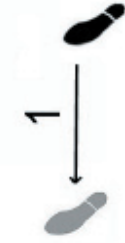
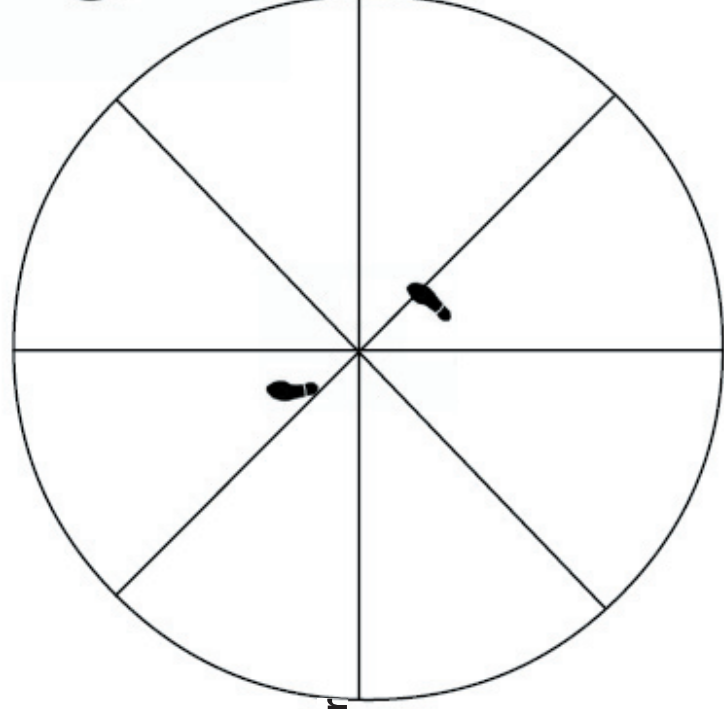
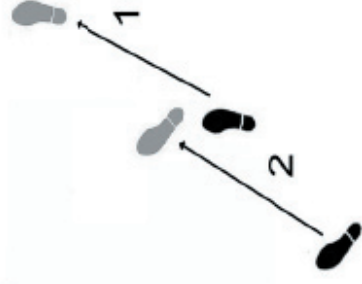
### Dubbelsteg



### Rörelser åt vänster



### Rörelser åt höger





## Disktrasan

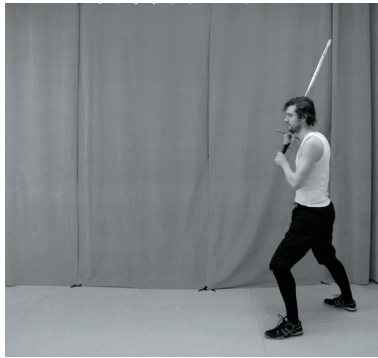


### Att stoppa en attack

Det finns olika sätt att hindra ett hugg eller en stöt för att bli alltför hård under träningen. Självklart är det viktigt att vi inte skadar varandra. Här visas tre olika tekniker för att stoppa en attack.

### Disktrasan

Man kan stoppa ett hugg genom att vrida kring greppet som om det vore en disk- eller skurtrasa. På det viset rätas armarna ut, och klingan stannar av mycket snabbare än om man enbart använder armstyrka.



### Dra in mot kroppen

Man kan också stoppa ett hugg genom att i attacken dra in svärdet mot kroppen. På det viset flyttas energin i en annan riktning, och hugget stannar snabbare.

### Avlastning av stöt

En stöt är lätt att avlasta genom att man vid en träff skjuter hjaltet åt sidan, uppåt eller ibland neråt. På det viset går kraften i framåtrörelsen inte vidare mot målet, utan åt ett annat håll.



Vom Tag1  
Se till att hålla in armbågen och stå med fötterna på två skilda linjer.



Vom Tag 2  
Du kan om du vill hålla Vom Tag ovanför huvudet



Ochs  
Håll garden med korsade händer på högra sidan och okorsade på vänster

## Garderna

Alla gardar är beskrivna för högerhänta.  
De primära garderna heter Vom Tag, Ochs, Pflug och Alber.

## Vom Tag

När du står i Vom Tag så kan du antingen hålla svärdet så att hjaltet är vid sidan av huvudet i höjd med örat eller ovanför huvudet med armarna sträckta uppåt. Klingan bör luta något bakåt, och den långa eggen ska vara framåt.

## Ochs

Om du står i Vom tag och för din vänstra hand upp bakom din högra, och riktar spetsen mot din motståndare, så hamnar du i Ochs. Armarna ska på höger sida vara korsade, och hjaltet hålls i höjd med örat men framför ansiktet. På vänster sida är armarna inte korsade. Det är lämpligt att hålla hjaltet i en vinkel av 45 grader ut från kroppen, men Ringeck ger ingen instruktion om detta.





#### Pflug

På vänster sida (ej på bild) kan du hålla den långa eggen upp för att bättre skydda händerna



#### Alber

Notera att du oftast står i Alber med höger ben fram. Du kan också stå som beskrivet i Nebenhut (Alber är just en Nebenhut) med klingan något utåt sidan.

### Pflug

När du står i Pflug hålls hjaltet i höjd med skrevet och en bit utifrån kroppen på högra sidan, spetsen är riktad mot motståndarens ansikte. Den långa eggen är nedåt marken. På vänster sida kan man hålla den långa eggen uppåt, så att hjaltet bättre skyddar händerna.

### Alber

Alber hålls med armarna utsträckta och med spetsen ner mot marken. Ringeck säger att höger ben bör vara främst. Alber är en nedre gard, alltså en Nebenhut. Du kan med andra ord stå som beskrivet under Nebenhut, med klingan något vinklad ut åt vänster.



**Langort**  
Langort är en defensiv position och den bryts enklast med schielhau

### Langort

Langort är en bra position för att hålla undan motståndare men det kan vara en falsk trygghet eftersom svärdet kan slås åt sidan. I Langort håller du helt enkelt svärdet rakt framför dig, med spetsen riktad mot motståndarens bröst.



**Kron**  
Låg och hög Kron. Defensiva positioner där man tar emot en attack med klingans starkaste del.

### Kron

Det framgår inte riktigt hur Kron är menad att se ut, det som är klart är att hjaltet ska hållas högt, ovanför huvudet. Det är viktigt eftersom positionen skyddar mot hugg ovanifrån (Oberhau), som exempelvis Zornhau och Scheitelhau.

Hög Kron: ställ dig med svärdet ovanför ditt huvud, något framför ditt ansikte, med den långa eggen framåt. Klingan ska peka i ungefär 45 graders vinkel ut åt sidan, och spetsen hålls högt.

Låg Kron: I låg kron håller du fortfarande hjaltet över huvudet, men istället för att klingan pekar snett uppåt utåt, så ska den hänga nedåt och utåt sidan.

## Positioner

Även om Ringeck säger att du enbart ska använda dig av de fyra garderna, så finns det fler positioner som man landar i eller utgår ifrån. Positionerna är Langort, Kron, Nebenhut, Sprechfenster och Schrankhut.





**Nebenhut**  
 Det här är ett bra exempel på en nedre gard. Härifrån attackerar man lätt med den korta eggen.

### **Nebenhut**

Nebenhutten är ett samlingsnamn för de lägre garderna. Nebenhut beskrivs som ett exempel och att man då står med höger fot fram och svärdet ut åt vänster sida.



**Sprechfenster**  
 Genom klingkontakten kan man läsa motståndaren. Men stå inte för nära, då blir fäktingen för snabb och man hinner inte reagera på motståndaren.

### **Sprechfenster**

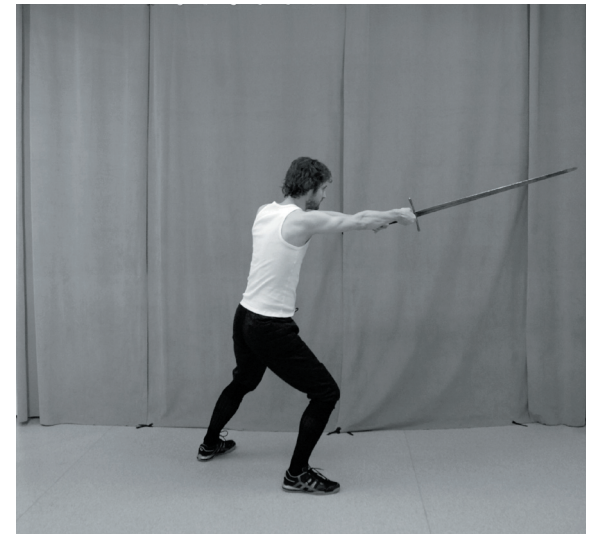
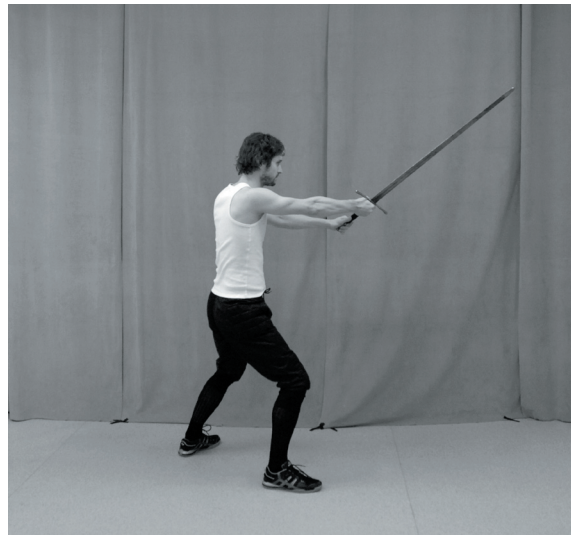
Sprechfenster är en bindning av svärdet där man stannar kvar och känner vad motståndaren gör. Man kan göra olika tekniker från den här bindningen. Om motståndaren försöker hugga runt med oberhaw, så följer man efter och binder på andra sidan mot huvudet. Med Zwerhaw, så går man till skär mot armar. Om motståndaren drar tillbaka händerna för stöt, så följer man efter och stöter. Och slutligen, om motståndaren inte gör något arbetar man sig in med duplieren eller andra tekniker beroende på om bindningen är hård eller mjuk. Med andra ord använder man alla de tekniker som beskrivs här i häftet.



**Schrankhut**  
 Det här är en hög schrankhut. Genom att sänka händerna får du en mer avslappnad position som också är korrekt.

### **Schrankhut**

Ställ dig i Schrankhut genom att placera svärdet vid sidan och något framför kroppen med spetsen mot marken. Du kan hålla händerna högt eller lågt, beroende på situation.



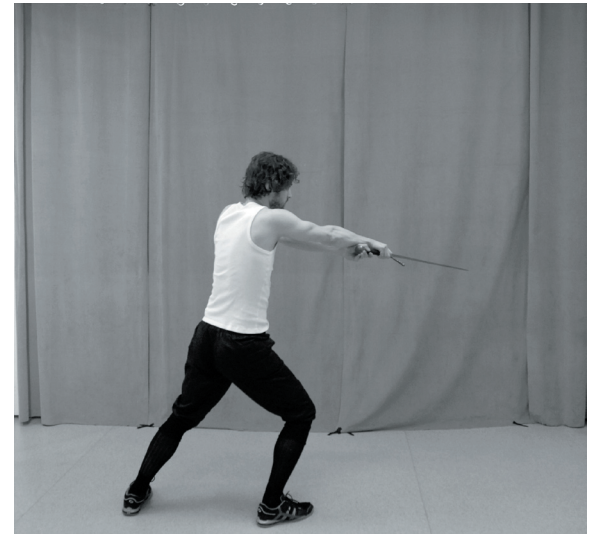
## Huggen

Huggen kallas Krump haw, Zorn haw, Zwer haw, Schaitel haw och Schill haw. De är grunden för både attack och försvar, och kan i vissa situationer utgöra grunden för en parad som också är en attack, man parerar och huggar motståndaren samtidigt. Ringeck kallar dessa hugg verborgne hew, alltså hemliga eller dolda hugg.

## Zornhaw

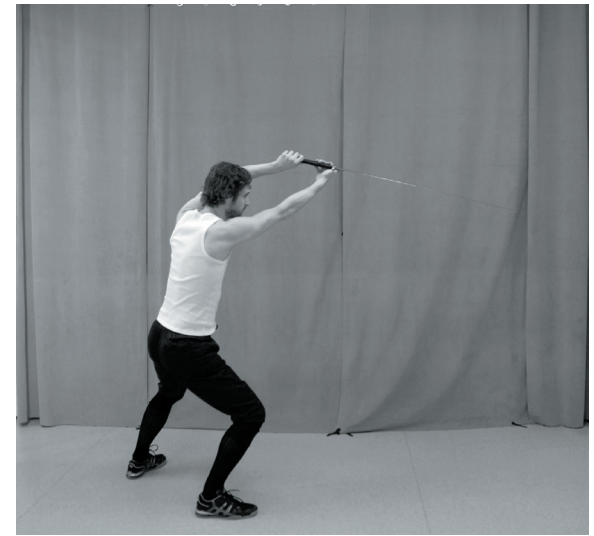
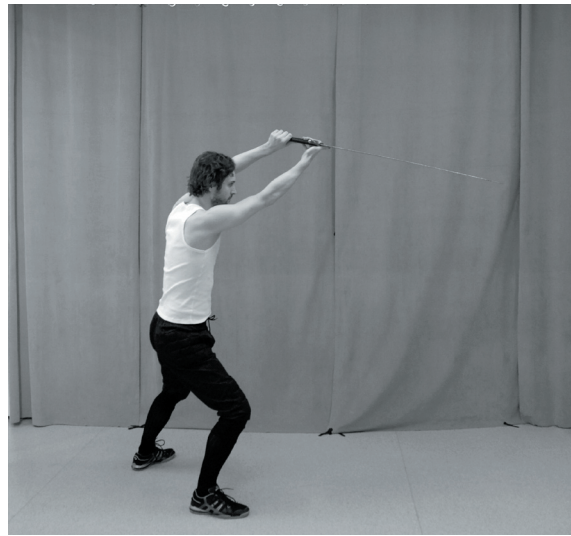
Zornhaw är ett hugg med den långa eggen som utgår från Vom Tag, och delas ut diagonalt ner mot andra sidan. Du låser linjen genom att kliva ut åt sidan samtidigt som händerna kastas ut åt vänster.





### **Krumphauw**

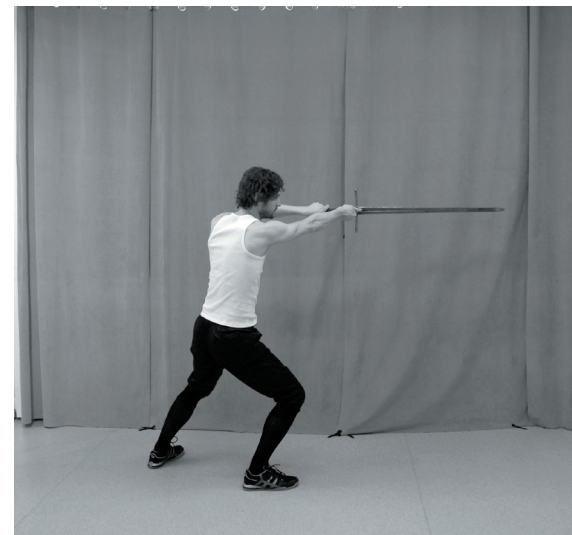
Krumphaw utdelas med den långa eggen och med korsade armar på höger sida. Det träffar över svärdet, eller på händer och armar. Det är viktigt att kliva ordentligt ut åt sidan när man hugger ett krumphaw.



### Zwerhaw

Zwerhaw är ett horisontalt hugg som träffar motståndaren i höjd med örat, men man kan också hugga mot en lägre öppning. På vänster sida slutar man med korsade armar, och hugger med den långa eggen, medan högersidan har raka armar och träffen sker med falskeggen. Händerna hålls högt. Zwerhaw bryter garden Vom Tag

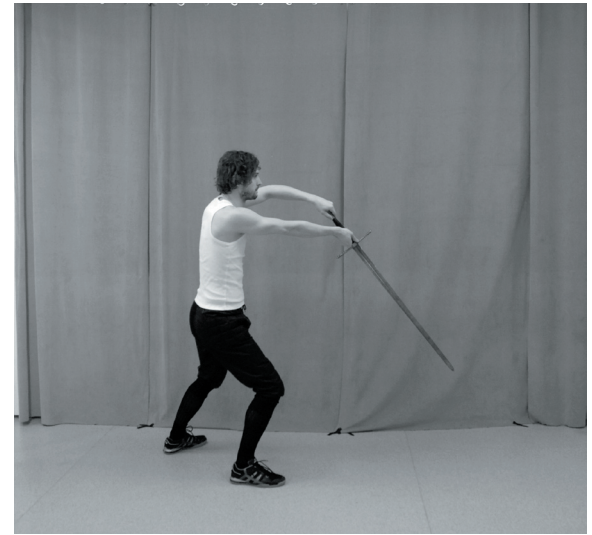
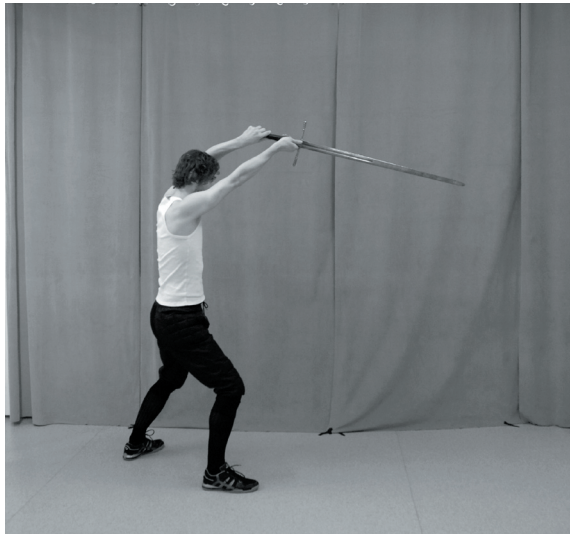




### **Schielhaw**

Delas ut med falskeggen mot motståndarens högra axel på ens vänstra sida. Hugget är vertikalt och det starka på svärdet sätter stopp för inkommande hugg. Schielhaw fungerar bäst mot kraftiga hugg.

Schielhaw bryter garden Pflug.

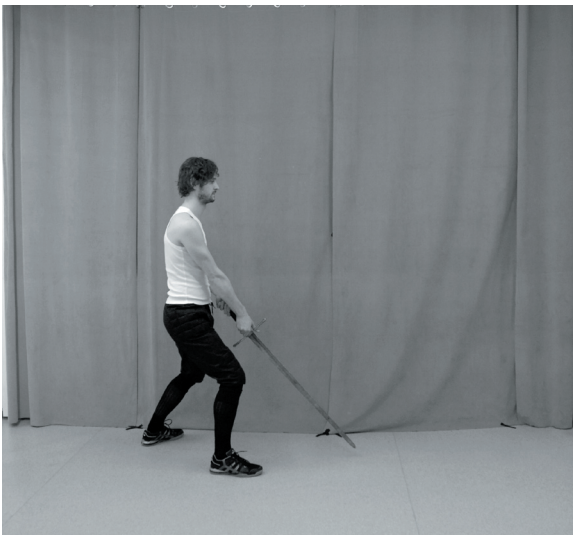
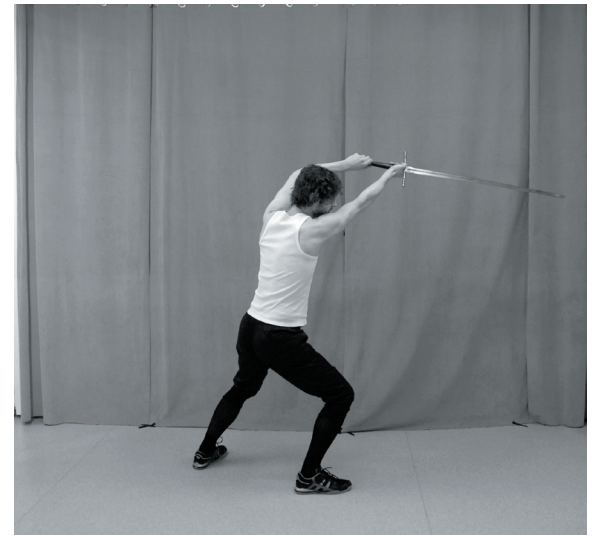
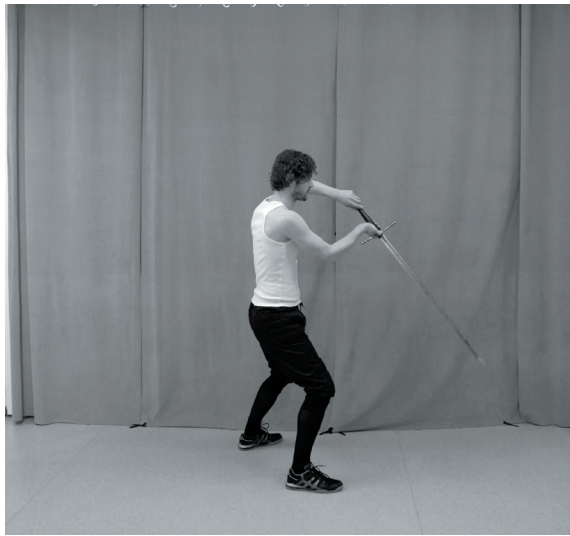


### **Scheitelhaw**

Scheitelhaw delas ut lodrätt ned mot huvudet med den långa eggen. Händerna hålls högre än spetsen i hugget. Varianten som syns på bilderna går hela vägen ner mot marken, men kan lika gärna stanna i langort.

Scheitelhaw bryter garden Alber.

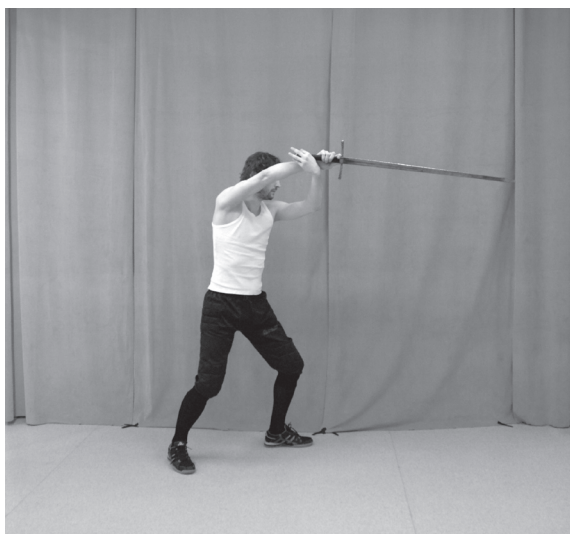
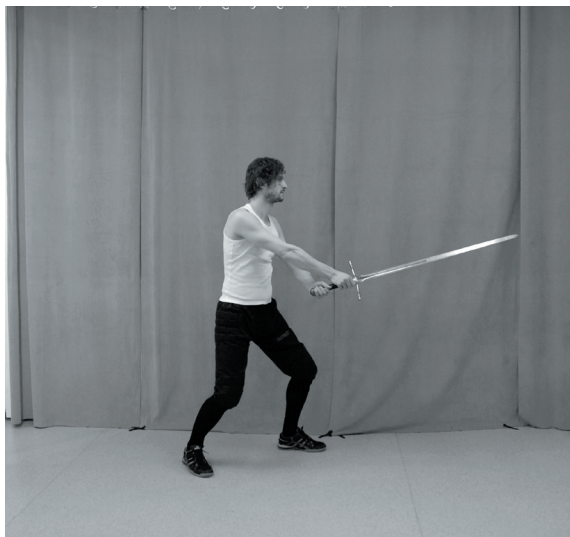




### **Underhaw**

Underhaw är ett samlingsnamn för hugg som kommer underifrån. De kan delas ut med den korta eller den långa eggen och det kan göras med en knäckande eller svepande rörelse. Ett svepande hugg från Nebenhut (ej på bild) kallas streichen och delas ut med den korta eggen. Det görs genom att man med raka armar sveper svärdet från Nebenhut upp till höger sida.



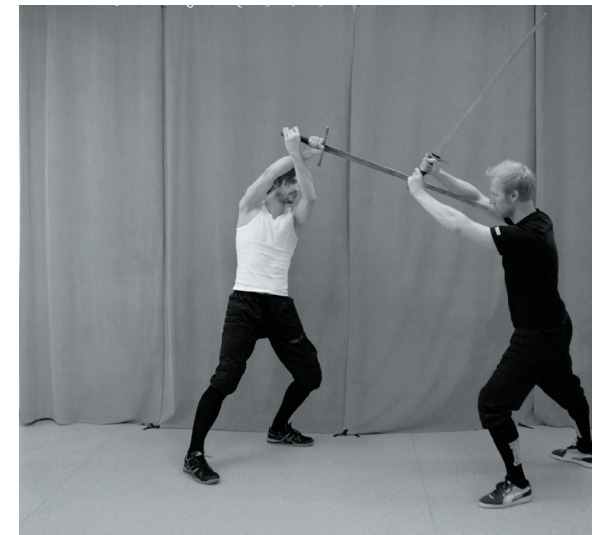
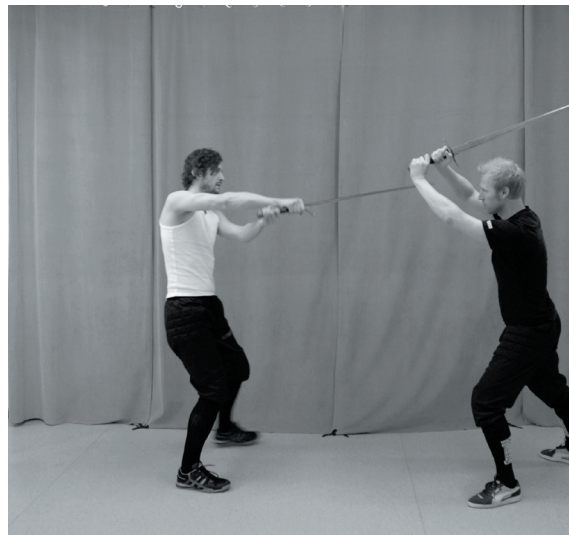


## Stötar

Stöten bör utdelas med kraft och snabbhet eftersom den måste utgöra ett bestämt hot mot motståndaren för att tvinga denne till försvar. Stöt därför med hela kroppens tyngd, du ska falla framåt med klingan samtidigt som du sträcker ut dina armar. Det bästa är att bara ta ett steg vid stöt, eftersom det är snabbare och mer träffsäkert än passteg, men det beror också på omständigheterna

och var motståndarens svärd befinner sig.

På bildserierna ovan kan du se stöt från pflug samt från ochs. Det finns självklart fler sätt att stöta, och det kanske vanligaste är att man går från hugg till stöt i en flytande rörelse. Exempelvis när man stöter direkt från det att man bundit motståndarens svärd.



### Schnitt

Ett snitt är sällan en avslutande teknik utan istället ett utmärkt sätt för att återfå initiativet och komma till avslut. Alla snitt kan utföras på två sätt, med en dragande rörelse eller en tryckande rörelse och uppifrån eller nedifrån. Skäret kan också lämpligt gå från exempelvis en tryckande rörelse underifrån till en dragande rörelse ovanifrån mot underarmarna. En sådan rörelse kallas hendtrucken, alltså att

trycka händerna.

På bilderna kan du se ett skär ovanifrån och ett underifrån. I båda fallen omöjliggörs en attack från motståndaren.





Robert (svart) påbörjar sitt hugg och Anders (vitt) svarar med ett likadant zornhaw



I bindningen möts de och försöker låsa varandras linjer. Detta kallas att ta centrumlinjen. Samtidigt kliver båda fäktarna ut åt sina respektive högra sidor för att få bättre vinkel.



Med en bra vinkel och bra fotarbete är det möjligt att hugga motståndaren i huvudet med ett zornhaw mot ett zornhaw.

### Versetzen

Istället för att blockera hugg brukar man prata om att kontringshugga. Versetzen har en dubbel betydelse, båda att parera och att bryta de fyra garderna (vier versetzen). Under huggen kan du läsa om vilket hugg som bryter vilken gard.





Robert påbörjar sin stöt från pflug.



Anders svarar med en likadan stöt, också från pflug.



Anders spets når sitt mål, medan Roberts spets missar.

### Absetzen

Absetzen betyder att sätta åt sidan. Absetzen är exempelvis när en stöt kommer in från pflug och man svarar med en stöt från pflug som samtidigt sätter motståndarens svärd åt sidan (ovan). Det kan också vara exempelvis att sätta ett oberhaw åtsidan genom att vinda svärdet till en övre stöt (höger).



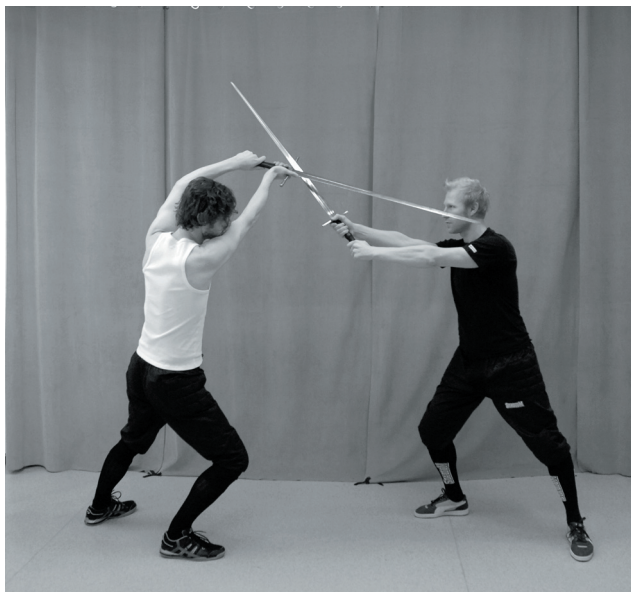
Robert attackerar från Vom Tag.



Anders svarar med att vinda upp till en hengen och stöta i ansiktet.



Vi börjar med en bindning. Robert håller hårt emot och kan ha en stark bindning.



Men genom att vända upp hjaltet mot det svaga och falla in i stöt, så övervinns den starka bindningen. Robert har redan höjt sitt svärd för att föra undan Anders klinga.



Anders vänder då till en vinden på utsidan och stöter i bröstet. Spetsen lämnar aldrig sin position, utan ligger i hela manövern kvar och hotar motståndaren.

## Krieg

Krieg är benämningen på de tekniker som utförs när fäktarna kommit nära varandra och klingorna korsats. Det är med andra ord i princip samtliga tekniker. Här följer ett urval av den tyska skolans tekniker.

## Winden

Winden innebär att man vänder svärdet mellan de fyra stötpositionerna och att man därifrån attackerar med något av drei wunder (stöt, hugg eller snitt). Den första vinden går från bindningen till övre hengen på vänster sida. Den andra vinden går från första vinden till den högra sidan. På samma sätt kan du winda från andra sidan (alltså med början på höger sida) eller vid låga bindningar.

De positioner man befinner sig i när man windar kallas hengen och då står man alltså med svärdet i en framskjuten pflug eller ochs med spetsen riktad mot motståndarens ansikte. Det finns alltså fyra windningar där uppe och fyra där nere, och därifrån gör man tre olika attacker, vilket Ringeck noterar blir 24 olika tekniker.





När motståndaren binder hårt och starkt i bindningen kan man mästerligt bryta sig in i den nedre öppningen med Mutieren.



Lyft händerna till det svaga på motståndarens svärd och lägg den korta eggen mot motståndarens klinga.



Stöt på utsidan av motståndarens svärd mot en nedre öppning.

### **Mutieren**

Mutieren är en attack där man går över klingan på utsidan från en bindning där motståndaren håller emot starkt och stöter i en nedre öppning. Det kan vara lämpligt att passera utåt din vänstra sida.





### Duplieren

När din motståndare binder starkt kan du vinkla in svärdet mellan motståndarens vapen och kropp. Det kan vara lämpligt att passera utåt din vänstra sida. På översta raden ser du duplieren från en bindning från zornhaw och på andra raden från en bindning som utgår från zwerhaw.





### Nachreissen

Nachreissen betyder att man följer efter motståndaren. Det handlar om att läsa dennes rörelser och uppsåt och timing. Ringeck delar in nachreissen i två principiella attacker. Den ena är när motståndaren drar tillbaka sitt svärd för att hugga och du omedelbart attackerar med ett hugg eller ett skär (mot armarna).

Den andra nachreissen (rad 2) är när han huggar förbi dig och du följer efter med en attack mot huvudet, eller om han vill stöta och drar tillbaka händerna och du stöter först.



### Eusern Nym

Det finns två olika yttre tagningar, eller eusern nym. Om du huggt efter din motståndare och denne huggt förbi dig, men kommer tillbaka och binder, så stanna kvar i bindningen. Om motståndaren lyfter upp ditt svärd så sträck ut ditt svärd på din högra sida och stöt i den nedre öppningen.



Den andra tekniken utgår från att du hugger nedifrån och motståndaren binder hårt. När han eller hon sedan riktar spetsen mot ditt ansikte, så går du över med svärdet och binder med den långa eggen på din högra sida och stöter i ansiktet.





### **Überlauffen**

Überlauffen betyder att man når över motståndaren om denne hugger lågt vid zuechten. När motståndaren hugger lågt så räck ut dina händer med hugg eller stöt mot huvudet, så att du träffar och den andre missar. Principen bygger på att armar som sträcks rakt ut från axeln når längre än armar som sträcks diagonalt nedåt.



### Durchwechsel

Durchwechsel betyder att växla igenom. Man skiftar helt enkelt sida på svärdet så att man når en blotta på andra sidan (rad 1). Om motståndaren gör en kron (rad 2), så kan man på samma sätt bryta den genom att flytta ner spetsen under och stöta i bröst eller ansikte om man är för långt ifrån för att låsa händerna med ett skär.

Eller om motståndaren hugger kort eller mot ditt svärd, så undviker du bindning och glider under attacken, så att du kan attackera från andra sidan (ej på bild).



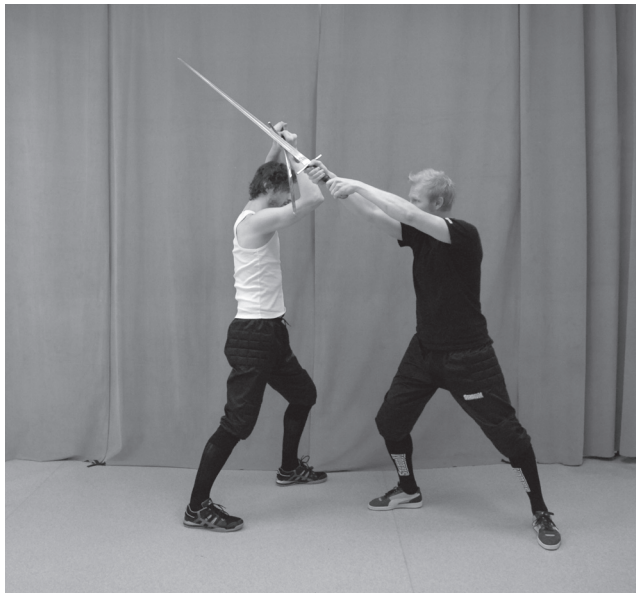


### Zucken

Zucken är en teknik där du lämnar bindningen för att hugga på motsatt sida. Tekniken görs säker om motståndarens spets inte är riktad mot dig och du huggar därför kraftigt mot den övre öppningen i zufechten. Om motståndarens svärds spets inte är riktad mot dig, kliv in och hugg runt på andra sidan. Om även detta anfall

pareras hugg återigen runt och arbeta med andra tekniker som duplieringen för att bryta igenom försvaret. I serien ovan ser du hur Robert flyttar hotas av spetsen, flyttar den åt sidan, varpå Anders huggar runt (zucken). Robert skyddar sig igen, och Anders attackerar därför runt med ett zwerhaw på andra sidan.





När motståndaren springer in och försöker överman dig, för svärdet bakom ryggen.



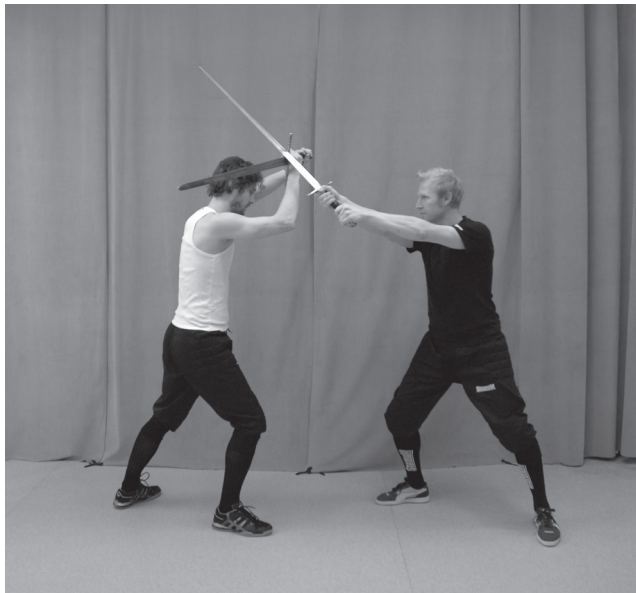
Kliv in med ditt ben mellan motståndarens. Se till att ha ordentlig höftkontakt. Släpp svärdet med den högra handen och lägg den om motståndarens rygg.



Genom att du brutit motståndarens balans med höften kan du tippa kroppen med hjälp av armen.

## Ringen am schwert

Brottning med svärd uppstår när man kommer nära varandra och Ringeck lär särskilt ut att brottningen sker när motståndaren försöker att rusa in.



Samma situation som förra gången.



Men här kliver Anders in med högra benet bakom Roberts och armen över bröstkorgen.



Benet sträcks ut och Robert faller. Skulle det vara svårt att få ner honom kan man placera höger hand på halsen eller liknande.

## Viktiga begrepp

### Vor, nach, Indes och fühlen

Ringeck förklarar några begrepp som mästarna lägger extra stor vikt vid. Vor (före), Nach (efter) och Indes (i detsamma) har att göra med initiativ och handlingsförmåga, medan fühlen (känsla) handlar om förmågan att läsa sin motståndare.

Du är i Vor när du tvingar din motståndare att försvara sig och reagera på det du gör. Det är positivt att vara i vor och Ringeck varnar fäktare som är alltför passiva. På samma sätt är du i Nach när du tvingas att reagera på det din motståndare gör. Även om Ringeck varnar för att vara passiv, så varnar han inte från att fäktas i nach, eftersom det är ännu farligare att fäktas som att man hade initiativet när man inte har det. Det gäller alltså att vara aktsam. Om du är i Vor och din motståndare inte förstår detta, så kan du råka illa ut. Och du bör fäktas på ett sätt där du samtidigt skyddar dig mot inkommande attacker. Om du å andra sidan inte har initiativet, så ska du återta kontrollen över striden med hjälp av tekniker från nach. Och det är här orden fühlen och indes kommer in.

Fäktningen i Nach går ut på att sätta upp ett sådan försvar att du hamnar i Vor. Och det gör man med hjälp av Indes. Ringeck beskriver Indes tillsammans med begreppet Fühlen, som betyder känsla. Den känsla Ringeck avser är förmågan att avgöra vad motståndaren har för möjligheter till anfall och försvar genom att känna tryck och styrka i bindningen, avstånd, kroppsspråk m.m. Man kan med fühlen alltså avgöra vart striden är på väg. Indes som alltså betyder i detsamma eller omedelbart, är förmågan att utifrån fühlen göra rätt sak ögonblickligen. Andreas Engström har beskrivit ordet i moderna termer och han kallar det då för internaliserande av situationsberoende teknik.

### Stridens indelning

Zufechten är det avstånd då du befinner dig på vapnets maximala avstånd. Du är såpass nära att du kan attackera, men också så långt bort att ett steg tar dig ifrån motståndarens attack.

Krieg är när du gör tekniker, du befinner dig något närmre och tvingas därför ta till tekniker, Ringeck nämner specifikt winden, som följer upp initiala hugg. Han varnar också för att rusa in i krieg, eftersom striden där är mer svårkontrollerad.

Ringin är det tyska ordet för brottning. Det är alltså inget avstånd, men vi låter det här beteckna det avstånd där man omedelbart kan greppa sin motståndare.

## Om manuskripten och fäktmästarna

Den tyska långsvärdsfäktningen bygger i princip på en dokumenterad fäktares texter, Johannes Liechtenauer. Även om Liechtenauer är den förste att få sitt system nedtecknat, så vet vi att även han var en del av en längre tradition, och att han tränade för tidigare mästare som också nämns vid namn: Lamprecht från Bohemia, Virgily från Krakow och Liegnitzer i Silesia. Vi känner till Liechtenauers texter genom att prästen Hanko Doebringer, tecknade ner mästarens merkeverse, alltså inlärningsverser, strax efter Liechtenauers död, och även förklarade texten med mer utförliga beskrivningar. Detta sätt att beskriva fäktningen, att citera Liechtenauer och sedan skriva glosa, alltså förklaringar, blev kutym i de tyskspråkiga områdena och fortsatte fram till 1600-talet. En av dem som gjorde på detta viset är Sigmund Ringeck, som vi alltså fokuserar på.

Vi vet inte särskilt mycket om Sigmund Ringeck, bortsett från att han var Schirmaister för den "högvälborne fursten och herren Herr Aulbrecht, pfalzgreve till Rhen och hertig över Bayern". Det är troligtvis Albrecht III, som var hertig i Bayern från 1438. Eftersom manuskriptet Cod. 44 A 8 (också känt som Peter von Danzig-manuskriptet) som bygger på Ringecks manuskript skrevs 1452, så är det troligt att Ringecks manuskript skrevs ner någon gång under 1400-talet.

Sigmund Ringeck är bara en av många mästare som skrev en fäktbok, och självklart också bara en av ännu fler mästare som levde och verkade i de tyskspråkiga delarna av Europa.

Här är en lista med tyska manuskript som innehåller långsvärdsfäktning. Listan är inte komplett på något vis, men ger en fingervisning om den tyska skolans inflytande, och mängden av manuskript och böcker som producerades. Många av de här texterna innehåller rena kopieringar av tidigare verk.

- ca 1300, I.33 Anonymus Royal Armouries Leeds
- 1389 Hs. 3227a Hanko Doebringer Germanisches Nationalmuseum Nürnberg
- 1440 Mscr.Dresd.C487 Sigmund Ringeck Dresden, Sächsische Landesbibliothek
- 1443 Ms.Chart.A558 Hans Talhoffer
- 1450 I.6.40.3 Jude Lew Universitätsbibliothek Augsburg
- 1452 Cod.44A8 Peter von Danzig Nationalbibliothek Rom
- 1459 Thott 290 20 Hans Talhoffer Königl. Bibliothek Kopenhagen
- 1462 Cgm 558 Anonym Bayerische Staatsbibliothek München
- 1467 Cod.icon.394a Hans Talhoffer Bayerische Staatsbibliothek

München

- 1478 Cod.Pal.Germ.430 Johannes Lecküchner Universitätsbibliothek Heidelberg
- 1480 Q566 Hans Folz
- 1482 Cgm 582 Johannes Lecküchner Bayerische Staatsbibliothek München
- 1482 Cpg 430 Johannes Lecküchner Universität Heidelberg
- 1491 M.I.29 Hans von Speyer Universitätsbibliothek Salzburg
- Första hälften av 1400-talet Ms.germ.quart.16 Anonym (Gladiatoria) Biblioteka Jagiellonski, Krakow
- 1440 KK5013, "Tunierbuch von Erzherzog Ferdinand II von Tirol" Anonym. Kunsthistorisches Museum Wien
- 1400-talet Ms.Membr. II 109 Anonym
- Mitten 1400-talet. Cod.Vindob.B11093 Anonym Österr. Nationalbibliothek Wien Mitten 1400-talet. Hs.XIX,17-3 Hans Talhoffer
- Mitten 1400-talet. P5342B Hans Talhoffer
- Före 1459 78A15 Hans Talhoffer
- Andra hälften av 1400-talet Cod.I.6.40.2 Anonym (Codex Wallerstein)
- Andra hälften av 1400-talet Cgm1507 Paulus Kal Bayerische Staatsbibliothek München
- Andra hälften av 1400-talet. Cod.Guelf.78.2Aug.20 Anonym Hg. August Bibliothek Wolfenbüttel
- Slutet av 1400-talet. P5012 Peter Falkner
- 1500 B26 Ludwig von Eyb zum Hartenstein
- 1500 Cod.862 Anonym
- 1508? Scott Collection Anonym Kelvingrove Museum Glasgow
- 1510-20 Ms.germ.quart.2020 Anonym (Goliath) Jagelonsche Bibliothek Krakau
- 1512 Hs.26-232 Albrecht Dürer
- 1516 Ergründung der ritterlichen... Andreas Pauernfeindt
- 1522 Cod.I.6.40.5 Jörg Wilham Universitätsbibliothek Augsburg 29



## Litteraturlista

Här är ett litet urval böcker om fäktning och vapen.

Fighting with the German Longsword, av Christian Tobler (Chivalry Bookshelf, 2004), ISBN

Sigmund Ringeck's Knightly Art of the Longsword, av David Lindholm & Peter Svard (Paladin ISBN 1581604106

The Sword in the Age of Chivalry, av Ewart Oakeshott (Boydell & Brewer, 1994) ISBN 0851157157

The Martial Arts of Renaissance Europe, av Sydney Anglo (Yale University Press 2000) ISBN

Secrets of German Medieval Swordsmanship: Sigmund Ringeck's Commentaries on Liechtenauer,

Christian Henry Tobler (Chivalry Bookshelf, 2002) ISBN 1891448072

Medieval Combat: A Fifteenth-Century Illustrated Manual of Sword-fighting and Close-Quarter

Hans Talhoffer (Greenhill Books/Lionel Leventhal, 2004) ISBN 1853675822

Codex Wallerstein : A Medieval Fighting Book from the Fifteenth Century on the Longsword,

Dagger, and Wrestling, av Grzegorz Zabinski (Paladin Press, 2002) ISBN 1581603398

# Grundkursprov tyskt långsvärd

## 1. Svärdets delar

Berätta vad de olika delarna på svärdet heter, vad eggarna kallas mm.

## 2. Garder

Ställ dig i  
Vom Tag, Ochs, Pflug, Alber, vänster och höger sida

## Sekundära garder och positioner

Langort, Nebenhut, Shrankhut, låg och hög Kron, Sprechfenster, vänster och höger sida

## 3. Attacker

Zornhaw, Scheitelhauw, Schielhaw, Krumphaw, Zwerhaw, Underhaw från båda håll

Stick: Gör ett antal stick mot mål, enligt examinatorernas anvisningar.

## 4. Avvärjningar

Genomför avvärjningar enligt examinatorernas anvisningar.

## 5. Rörelser

Gå fram med steg, dubbelsteg, pass, samlingssteg och rotationssteg

## 6. Förklara begreppen

Fülen, Indes, Vor, Nach, Krieg, och kroppens olika delar

## 7. Stridens indelning

Vad är zufechten, krieg och ringen?

## 8. Tekniker

Genomför några tekniker.

## 9. Fäktning

Långsamfäktas

# Angående provet

Eleven ska veta vad samtliga begrepp innebär, och rörelserna ska genomföras med viss självklarhet. Eleven bör ha exempelvis träsvärd med hjalt eller liknande, samt även fäkthjälm, handskar och andra relevanta skydd. Om eleven misslyckas lämnas en förklaring till vad eleven bör träna på, och även personlig träning kan bli aktuell. Det är önskvärt att eleven har varit närvarande på 80% av träningarna under en termin innan han/hon gör provet. Efter avklarat prov går eleven vidare till fortsättningskursen.

## Om fortsättningskursen

När du avlagt provet och blivit godkänd flyttas du till fortsättningskursen, och det innebär en del förändringar. Du kommer att syssla med frifäktning, skarpa vapen och träningen kommer att intensifieras och breddas. Fortsättningskursen är då du verkligen börjar lära dig, och förstå vad fäktning är. Och då ställs det också andra krav. Du kommer att behöva skaffa en hel del utrustning som du tidigare inte behövt, bland annat stålsvärd och ordentliga skydd. Och det är förmodligen först under fortsättningskursen som du kommer att verkligen förstå varför fäktningen är uppbyggd som den är.

Under provet görs en bedömning av dig, och examinatorerna tittar på vad du behöver fokusera på i din träning. Du får därefter en utvärdering, där det står vad du framförallt behöver träna på. Den information som du får kommer att styra din träning framöver, oavsett om du klarar provet eller inte. Det är det tillfälle som du får den mest kompletta genomgången av din fäktning, så ta vara på den.

# GHFS utvecklingschema

## Grupp 1 Grundkurs

Undervisningen är grundläggande och kan variera i längd beroende på studentens ambitionsnivå. Vanligtvis runt en termin.

## Grupp 2 Fortsättningsnivå

Undervisningen är mer komplett och blandas med läsning av manuskriptet. För att träna på fortsättningsnivån krävs det att man avlagt särskilt prov.

## Grupp 3 Avancerad nivå

För att träna på den avancerade nivån krävs det att man avlagt särskilt prov efter cirka tre år i fortsättningskursen.

## Grupp 4 Instruktörsnivå

För att kvalificeras för instruktörsnivån krävs det att man avlagt särskilt prov, samt att man har genomgått pedagogisk och medicinsk kurs. Man måste också ha tränat cirka fyra år på avancerad nivå.



## Ordlista

**Niklas Mårdby har sammanställt och översatt en lista baserad på den som finns på [www.higginssword.org](http://www.higginssword.org). Allt det som står här är inte nödvändigt att kunna under grundkursen, men den är ett användbart redskap för att förstå fäktningen och sätta sig in i begreppen.**

**Absetzen**, eng Catching. Defensivt Handarbete (Defensive Handwork): En enkel form av parering där motståndarens anfall fångas genom att enbart placera det egna vapnet snarare än att göra ett hugg. Ett exempel på Handarbeit. (auffangen: Meyer 16v, 37v, 42v. absetzen: Ringeck 51r; Starhemberg 30r; Egenolph 13r; Mair (Vienna) (= avertere) 13r, 35v, 52r; Cgm 3712 123 ff.; Meyer 18v, 51r, 51v)

**Abzug**, att dra sig undan. Meyer menar att om man inte lyckas särskilt bra i Handarbeit, så ska man dra sig undan. Han går igenom tre lämpliga sätt att göra det på: Vor, Nach och Zugleich (även kallat Indes).

**Abzug Vor**, Attackera så att motståndaren måste gå in högt. När han drar tillbaka sitt svärd (från en versetzen) hugger du ut och drar dig tillbaka. Var alltså beredd på paraden, så att den inte binder dig för hårt, och attackera ut med exempelvis langeort, samtidigt som du backar.

**Abzug Nach**, 1) Vänta tills motståndaren drar tillbaka sin klinga efter en attack, följ efter över hans svärd och attackera, samtidigt som du drar dig tillbaka.

2) Fejka en attack som om du befann dig i vor, han kommer då att göra en versetzen och rusa mot dig. Men ditt hugg stoppas, och hans versetzen missar, vilket ger dig möjlighet att attackera en öppning, samtidigt som du drar dig bakåt.

**Abzug Zugleich**. Se till att skydda dig med ditt svärd, håll det alltså mellan dig och motståndaren samtidigt som du gör din abzug. Gå ut åt motståndarens sida, och sedan bakåt, samtidigt som du hugger ut. Du ska göra detta samtidigt som motståndaren gör en attack, och det kan alltså hända att du binder svärdet i en versetzen, och sedan hugger ut. Bindningen kommer inte att bli stark, för om motståndaren hugger från sin vänstra mot sin högra sida, så går du ut mot hans högra, alltså "med" hugget. Och om motståndaren hugger åt andra hållet, så går du istället åt hans vänstra sida (alltså din högra). Det kan vara bra att binda med den starka delen av

klingan, och låta din klinga svepa runt, så att du kan attackera hans huvud eller sida med hugget.

**Alber**, eng Fool, Dåren. En av de Primära garderna. Svärdet hålls framför kroppen med spetsen mot marken i riktning mot motståndaren, korta eggen uppåt. (Alber: Döbringer 32r; Ringeck 34v; Starhemberg 26r, 34r, 34v; Lew 29r; Mair (Vienna) 4v, 25v; Jörg Wilhalm 3711 12r-v (=3712 107r-v); Meyer 7v, 19r, 21v.2, 21v.1)

**Anfang**, en av stridens tre delar enl. Meyer. Anfang är när motståndarna står i vapnets fulla räckvidd, härifrån är det lätt att ta ett steg ur motståndarens räckvidd.

**Binden**, eng Binding, Defensivt Handarbete: Ett tillstånd i striden, vanligtvis när den ena har anfallit och den andre har parerat. När väl svärderna bundit kan de stridande låta svärderna stanna kvar (Bleiben) [Meyer 17v] i kontakt med varandra. Då kan man passa på att känna motståndarens intentioner genom att uppfatta trycket mellan klingorna (Fühlen) [Ringeck 21r, 38r-v; Meyer 17v]. (anbinden: Egenolph 9v; Mair (Vienna) 28r; Meyer 17v, 41r, 42r, 64r. binden: Starhemberg 36v, Meyer 59v)

**Bleiben**, end Remaining. När svärderna har bundit och man stannar kvar. Se Binden.

**Blößen**, eng. Openings. De (enl. Meyer) fyra öppningarna. Se Kropens indelning.

**Creutz**, kors el. parerstång

**Doplieren**, se Duplieren.

**Duplieren**, eng. Doubling. Vilsedande Handarbete (Decieving Handwork): En parering med långa eggen följt av ett andra anfall bakom motståndarens svärd. Enl. Meyer utförs det andra anfallet (hugget) med korta eggen. (duplieren, doplieren: Ringeck 24r; Starhemberg 16r ff., 19v, 20r, 23r, 28r, 32r, 36v; Mair (Vienna) 6v, 20v, 33v; Meyer 19r, 60r).

**Durchwechselln**, eng Changing Through el. Changing. Vilsedande Handarbete (Decieving Handwork): Att byta anfallets linje från ett mål till ett annat under anfallet. Denna manöver kallas att byta genom (eng. changing through) eller att gå igenom (eng. going through) om man är under motståndarens vapen. (wechselln, Wechsel: Mair (Vienna) 62r; Meyer 17v, 21r, 62r. durchwechselln Döbringer

48r; Ringeck 41r; Starhemberg 30v; Mair (Vienna) 61r; Meyer 21r, 21v, 42r.1, 30v, 49v, 50v, 52v, 53r, 54v-55r).

**Einhorn**, eng. Unicorn, Enhörning. Sekundär gard liknande Oxen (vissa tvivlar att de är två skilda gardar). Einhorn har händerna högre och spetsen horisontell eller pekandes aningen uppåt. Einhorn, Einkiren: Mair (Vienna) 24r, 33v, 35r-v (= Monoceros); Jörg Wilhalm 3711 40v (=3712 134v); Meyer 9r, 37v ff., 54r

**Einlauffen**, eng Running In. Close-Quarters Handwork: att gå in mot motståndaren för att brottas eller greppa. (einlauffen ("running in"): Talhoffer 1467: 12; Mair (Vienna) 65v, 86r-v (= incurcio); Meyer 22v, 61r, 62v, 63r; Von Gunterrodt 1579: E3r. eingehn ("going in"): Mair (Vienna) 14v)

**Eisenport**, eng. Iron gate, Järnporten. Sekundär gard. enl. Meyer en gard liknande Pflug fast med hjaltet framför knät, parerstången vertikal och spetsen uppåt mot motståndaren. Eisenport: Egenolph 7v ff.; Talhoffer 1467: 16; Meyer 8r, 9v, 40r; cf. 2:54r

**Ende**, en av stridens tre delar enl. Meyer och är när parterna kliver från varandra. Meyer är mycket tydlig angående att om man inte lyckas särskilt bra i Handarbeit, så ska man dra sig undan (Abzug).

**Foible**, se Schweche.

**Forte**, se Stercke.

**Fülen**, eng. Feeling, Känna (se även Binden), känna av vad motståndaren tänker göra och lära sig att utnyttja den svaga och starka delen av klingan samt omedelbart agera utifrån denna känsla.

**Gleich**, är när man hugger samtidigt, och det är en del av begreppet Indes.

**Halbe Schneide**, se Kurze Schneide.

**Handarbeit**, eng. Handwork dvs handarbete är de trettiotal tekniker som enl. Meyer görs under Mittel. Kallas även Krieg. Några exempel är Absetzen, Doplieren, Winden, Nachreisen och Einlauffen.

**Hangetort**, eng. Hanging Point dvs Hängande spets. Sekundär gard som påträffas under 1500-talskällor. Hjaltet framför dig och spetsen neråt och framåt. Hangetort: Meyer 9r, 39v, 61r. Hangend ort: Egenolph 7v; Mair (Vienna) (= mucro pendens) 1:1r, 6v, 10r ff.,

18v, 19r, 37r

**Hauw**, hugg.

**Hefft**, hjalt. Inkluderar kors, grepp och knapp. Hjaltet används främst till Einlauffen och Ringen.

**Hengen**, eng. Hanging. Defensivt handarbete. Denna term kan hänvisa till flera tekniker med bladet i vinkel (oftast med spetsen neråt). En vanlig teknik är när bladet lutar ner över en motståndares gard för att anfalla honom. hangen, hengen: Ringeck 46v; Starhemberg 36r, 37r ff.; Mair (Vienna) 22r-v, 24v (= inclinatio), 48r; Jörg Wilhalm 3711 36v ff. (=3712 130v ff.); Meyer 22r, 61r, 63r-63v, 64r

För sk. hög Hengen se Hangetort och för låg Hengen se Eisenport.

**Indes**, Att göra något ögonblickligen. Utpräglade tekniker när Indes är viktigt är sådana där man har bundit, och stannat kvar (Bleiben), och känner av (se Fülen) motståndarens styrka och förehavanden, och agerar utifrån det. Det är exempelvis Winden. Meyer skriver också att man alltid ska ha koll på var man öppnar sig när man gör tekniker, även detta kunnande är Indes - att samtidigt som man själv gör något, veta vad motståndaren kan göra tillbaka. Han skriver att Indes är en hel vetenskap.

**Knoppf**, knopp el. knapp. Eng. pommel.

**Krieg**, se Handarbeit.

**Kron(e)**, eng. Crown. Krona. Defensivt Handarbete. 1) enl. Mair: fånga inkommande anfall med svärdet hållt i halvsvärdspositionen. 2) enl Meyer: ett sätt att fånga det inkommande anfallet med parerstången, vilken hålls horisontellt över huvudet. (Kron, Krone: Ringeck 20r, 33r ff.; Starhemberg 25r; Mair (Vienna) 34r, 52r, 55r ff., 59r; Jörg Wilhalm 3711 41r ff. (=3712 135r ff.); Meyer 21v, 35v, 60v, 62r)

**Kroppens indelning**. Den tyska traditionen är att dela in kroppen i fyra delar: övre vänster, övre höger, nedre vänster och nedre höger. Ringeck delar i höjdlid vid bältet, medans Meyer gör indelningen under bröstkorgen. Meyer delar även in huvudet i fyra sådana delar där undre halvan börjar strax under ögonen. Övre vänstra och övre högra delen kallas oftast skalp och undre högra och undre vänstra kallas ofta höger resp vänster öra.

Garderna och de primära huggen är konstruerade för att försvara alla de egna öppningarna, samtidigt som de hotar motståndaren. Genom att kunna de fyra grundgarderna, och de primära huggen, så har du all den kunskap som krävs för att försvara och attackera samtliga öppningar.

**Krumphauw**, eng. Crooked Cut. Mästarehugg. A cut delivered from the right, bringing the sword counterclockwise around the hilt at right angles to the line of encounter. Krumphauw, Krumm- ; Krump: Ringeck 24v ff.; Starhemberg 17r ff.; Mair (Vienna) 1v (= ictus curvus), 10r; Jörg Wilhalm 3711 10r-v (=3712 105r-v); Meyer 12v, 40r, 47r, 47v-51r, 52v, 54v, 55r; cf. 2:9v

**Kurze Schneide**, korta eggen, även kallad falskeggen. Den bakre egg på samma sida som din tumme närmast korset..

**Lange Schneide**, långa eggen eller sanneggen. Den främre egg på samma sida som dina fingrar.

**Langort**, eng. Longpoint. Långspets. En av de sekundära garderna. Svärdet och armarna är riktade mot motståndaren. (Langort: Ringeck 47v; Starhemberg 27r, 31r, 36r; Jörg Wilhalm 3711 30r ff., 38r (=3712 124r ff., 132r); Meyer 7v, 36v, 37v (2x), 38r, 38v, 39v, 40r, 40v, 41r ff., 42r.1, 51r, 53r, 55r, 60v, 61r)

**Langschwert**, eng. Longsword. Ansågs ligga till grunden för all kampsport. Funna exemplar, de flesta från 1400- och 1500-tal, hade typiskt ett 100 cm långt blad, 20 cm långt skaft och vägde mellan 1.3 och 2.3 kg.

**Meisterhauw**, mästarehuggen, som enl. Ringeck både hugger och parerar: zorn-, krump-, zwerch-, shiel- och sheitelhauw.

**Meyer, Joachim**. Skrev fäktmanual 1570.

**Mittel**, en av stridens tre delar enl. Meyer. När man står såpass nära varandra att man inte längre bara kan kliva bort. Under Mittel utförs det som kallas Handarbeit (eller Krieg).

**Mittel**, mitten av svärdet som främst används till växlingsarbete.

**Nach**, eng After, Efter. Då som motståndaren har initiativ.

Om man misslyckas med Vor, så ska man istället vänta till Nach, dvs i grunden handlar det om att motståndaren har gjort något och man gör en motteknik. Meyer skriver att samtidigt (se Indes) som motståndaren hugger, så ska man sätta hans klinga åt sidan och hugga mot honom och på så sätt ta tillbaka initiativet, dvs återigen komma i Vor. Det är av denna anledning som Meisterhauw är så användbara, eftersom man parerar samtidigt som man återgäldar attacken.

**Nachreisen**, eng. Chasing el. Traveling After. Varierande Handarbete: Ett anfall som utförs då motståndaren redan har börjat samla sig för ett anfall eller genomfört ett anfall, så att han är i Nach. (nachreisen: von Danzig 27v ff.; Mair (Vienna) 5v ff., 26v (= instantia), 82v (= ratio urgendi hostem insequendo progressu); Cgm 3712 120r ff.; Meyer 17v, 21v (2x), 26v, 36r, 38v, 51r, 55v, 59r-59v)

**Nebenhut**, eng. Side Guard, Sekundär gard med hjaltet nära magen, svärdens pekare bakåt längs bakre benet, spetsen mot marken och den korta eggen mot motståndaren. Nebenhut: Ringeck 49r; Egenolph 11r, 14r; Meyer 8r, 10r, 40r (right hand); Cf. Meyer 3:16v (Staff); 3:39r (Halberd); 3:42v (Pike)

**Ochs**, Oxen. En av de primära garderna. Hjaltet hålls vid sidan av huvudet, högt nog för att försvara det, med spetsen pekande mot motståndaren. (Ochs: Döbringer 32r; Ringeck 34r; Starhemberg 25v, 37v; Lew 28r Mair (Vienna) 3v, 19v (= ictus qui dicitur Bos), 48v; Jörg Wilhalm 3711 17r-v (=3712 112r-v); Meyer 6v, 11v, 36r ff., 56v; right hand: 46r.)

**Ort**, spets

**Pflug**, Plogen. En av de primära garderna. Hjaltet hålls vid höften, med spetsen pekandes mot motståndaren. (Pflug: Ringeck 34r, 40r; Starhemberg 25v, 30v, 37v; Lew 28v; Egenolph 9v; Mair (Vienna) 4r, 11v, 30v, 37r (=aratus habitus seu castra), 60r; Jörg Wilhalm 3711 17r-v (=3712 112r-v); Meyer 6v, 53r, 56v, 63v; see also 2:54v for the rapier version)

**Primära garderna:** (vom) Tag(e), Ochs, Pflug och Alber.

**Quillons**, eng. Crossbar. kors el. parerstång. Se Creutz.

**Ringeck, Sigmund**. Författare till kommentarer på Liechtenauer daterat till ca 1425-1450.

**Ringen**, brottnng.

**Ringen am Schwert**, brottnng med svärd.

**Scheitelhauw**, eng. Scalp Cut el. High Cut. Skalphugg. Rakt hugg och Mästarehugg. Mycket vanligt högt hugg rakt neråt. Oberhauw: Ringeck 24v, 29v, 30r; Starhemberg 17r; Talhoffer 1467: 1, 3, 17, 28; Mair (Vienna) 9v, 10v, 51r, 66r; Jörg Wilhalm 3711 2r ff. (=3712 97r ff.); Meyer 11r, 35r.3, 40r, 43r, 49v, 50v, 51v, 53r, 53v, 57r, 60v, 64r, 64v. Scheitelhauw, Schaitler-, Schaitler: Ringeck 32v ff.; Starhemberg 24v ff.; Mair (Vienna) 3r, 10v, 19r (= ictus quo capitis vertex appetitur); Jörg Wilhalm 3711 12v, 22r (=3712 107v, 117r); Meyer 11r

**Schielhauw**, eng. Squinting Cut. Mästarehugg. Variant av scheitelhauw fast med korta eggen. Schielhauw används oftast som en motattack, speciellt mot inkommande scheitelhauw. Schielhauw, Schil-; Schieler: Ringeck 31r; Starhemberg 23r ff.; Mair (Vienna) 2v; Jörg Wilhalm 3711 18v ff. (=3712 113v ff.); Meyer 11v, 44r, 47r, 52v-54r; 52v, 55r, 58r: left version; also 53r (2x)

**Schlüssel**. eng. Key, Nyckel. Sekundär gard enl. Meyer. Svärdet horisontellt framför bröstet, spetsen framåt och korta eggen vilandes mot främre armen. Schlüssel: Meyer 9r, 33v.1, 38v, 40r

**Shrankhut**, eng. Crossed Guard. Sekundär gard med armarna framåt och svärdet i 90 grader mot linjen mot motståndaren och spetsen mot marken. Schrankhut: Döbringer 32r, 48v; Ringeck 25v, 51v; Starhemberg 17r-v; Mair (Vienna) 32v, 54r (=custodia cancelata); Meyer 8r, 40r

**Schweche**, svaga delen av bladet är den halva från spetsen (Ort) till mitten på svärdet (Mittel). Kallas även Foible. Den svaga delen av bladet används bl a till schnellen, schlaudern, durchwechselfn

**Sekundära positioner:** Langort, Sprechfenster, Nebenhut, Schrankhut

**Sprechfenster**, eng Speak-Window el. Window. Talfönster. Sekundär gard. 1) enl. Döbringer, Ringeck, och Starhemberg: en version av Langort där svärdet är engagerat med motståndarens. 2) enl. Mair: en gard där händerna är framför med spetsen uppåt, vinklat aningen till höger. Brechfenster ("\*Break-Window"): Mair (Vienna) 4r, 12r, 23r (= fenestra patula); Meyer 2r, 41r, 42v ff. Sprechfenster ("Speaking-Window," as in a monastery for communicating with

people outside): Döbringer 37v; Ringeck 47r; Starhemberg 36r; Egenolph 10v; Mair (Vienna) 88r; Jörg Wilhalm 3711 37v (=3712 131v)

**Stercke**, starka delen av bladet är den halva närmast dina händer. Kallas även Forte. Den delen används bland annat till winden samt trucken.

**Tag**, eng. High guard. En av de primära garderna. Svärdet hålls högt pekande rakt upp. Finns två versioner under 1400-talet, den ena med svärdet vid axeln och den andra med svärdet över huvudet. (Tag: Meyer 6v, 11v, 31r ff., 53v, 55r. vom Tag(e): Döbringer 27r-v, 32r; Ringeck 34r-v, 35r, 52v; Starhemberg 18v, 19r, 25v-26r, 26v, 27v; Lew 29r; Mair (Vienna) 4v (= habitus qui a similitudine pastorum factus cum baculis recta innituntur, ictus qui a similitudine pastorum ...ter greges fustibus innitentium dictus est), 20r, 25v; Jörg Wilhalm 3711 14v (= 3712 109v))

**Trucken**,

**Underhauw**, eng. Low Cut. Rakt hugg. Ett diagonalt hugg uppåt med långa eggen. Underhauw: Ringeck 24v, 30r, 35v, 54v; Starhemberg 17r; Talhoffer 1467: 1; Mair (Vienna) 16v, 29v, 50v; Meyer 11v, 33v, 34v, 35r, 37v, 38r, 40r, 49v, 50r, 53r, 53v, 61v, 62r, 62v, 63v, 64v.

**Versetzen**, eng. Parrying. Parera (att sätta åt sidan). Defensivt handarbete: ett samlingsnamn för alla tekniker då bladet används för att försvara mot anfall. versetzen; Versatzung: Ringeck 35r ff.; Starhemberg 26r ff.; Mair (Vienna) 11r (= defensionem); 7v (= defensio seu ensis adversarii exceptio); 12r (= avertere); 51r (= eludere); 7r, 10v (= excipere); Jörg Wilhalm 3711 24v (=3712 119v); Meyer 12v, 15r, 22v, 31v, 47r, 50v, 51v, 52v, 53r, 53v, 54v, 55v, 56v, 58r, 59v

**vom Tag(e)**, se Tag.

**Vor**, (före), är när du har/tar initiativet och anfaller mot motståndarens öppningar och på så vis tvingar motståndaren att försvara sig mot dina anfall.

**Wechsel**, eng. Change. Sekundär gard med hjaltet nära magen, spetsen hänger nerför sidan i vinkel mot motståndarens riktning, korta eggen mot motståndaren. (Wechsel: Mair (Vienna) 18r?, 35r?, 63v?; Meyer 8r, 22v, 42r ff.; right-hand: 26r, 42r, 51r, 55r; left-hand:

64v)

**Wechseln**, eng. Changing. se Durchwechselfn.

**Winden**, eng. Winding. Virande. Varierande Handarbete (Miscellaneous Handword): Då man stannar kvar (bleiben) i binden och "virar" sitt blad runt motståndarens för ett uppföljande anfall, oftast med spetsen, foible och/eller korta eggen. (winden, wenden (44r): Starhemberg 14v ff., 30v, 37v ff.; Mair (Vienna) 10v, 12r, 23v ff. (= intorsio), 24v (= torqueare), 25r (= inflexio), 39v (=convertere); Meyer 20v, 22r, 30r, 36r, 36v, 38v, 39v, 40r, 43r-44r, 46r, 48v, 49v, 50r, 50v, 51r, 51v, 54v, 55r, 58r, 59r, 59v, 62r, 63r-63v, 64r; of pommel: 51r, 59r, 64r, 64v)

**Zornhauw**, eng. Wrath Cut. Rakt hugg och Mästarehugg. Diagonalt hugg neråt från ovan. Zornhauw: Döbringer 23r; Ringeck 19r ff.; Starhemberg 13r ff.; Egenolph 13v; Mair (Vienna) 1:1r, 48r, 51v; Jörg Wilhalm 3711 3r ff. (=3712 98r ff.); Meyer 11r, 11v, 36r

**Zornhut**, eng. Wrath Guard. Sekundär gard, enl. Meyer där svärdet hänger över bakre axeln. Zornhut; Zorn: Meyer 7v, 11v, 12v, 16r, 34v ff., 35v; right version: 35r, 50v; left version: 35v

**Zwerchhauw**, eng. Thwart Cut. Mästarehugg med korta eggen, med händerna pekandes uppåt, högra tummen under bladet och görs det rätt (högra fallet) så korsas inte händerna. Zwerchhauw; Zwirchschlag (Meyer 55v); Zwerch, Zwirch (Meyer 47v), Zürich, Zürck (Meyer 33r, 35v); Döbringer 27r-v; Ringeck 27r ff., 52v ff.; Starhemberg 18v ff.; Egenolph 14v; Mair (Vienna) 2r, 13r, 62r, 66v (= transversarius); Jörg Wilhalm 3711 13r ff. (=3712 108r ff.); Meyer 12v, 16r, 16v, 21r, 26r, 33r, 33v, 35r, 35v (2x), 36v, 38r, 42v (2x), 43r, 47v, 50v, 53r, 55r ff., 57r, 58r, 59v, 60v, 61r, 63r, 64r